

Bloot, bloedneuzen en leeuw

Alles kwam voorbij op de covers van de VPRO-gids. Een walhalla voor

► De tentoonstelling *Omslag! 85 jaar VPRO-gids* is een feestje voor de liefhebbers.

► „Bij de VPRO mag de cover weerbarstig zijn, ongemakkelijk, bizar.”

Door VIOLA LINDNER
Op de allereerste VPRO-gids cover – van voorloper Vrije Geluiden – stond een kwart pagina advertentie van L. Terwal: een vertrouwd adres voor alle door u benoemde radio-onderdelen. Een advertentie, dat is in de 85 jaar dat de gids bestaat nog eenmaal voorgekomen. In de laatste week van 1995, met Kerst. Toen bestond het coverbeeld uit een full colour glossy advertentie voor Albert Heijn: fiesje wijn met een kurkentrekker in kruisvorm en de tekst *Als of er een engelje over uw tong past.*

Die eerste (radio)gids markeert de ingang van de tentoonstelling *Omslag! 85 jaar VPRO Gids* in het Graphic Designmuseum in Breda. Het is de start van een reis langs talloze voorbeelden van eigenzinnige en vooruitstrevende vormgeving. Een nostalgisch feestje met een hoog ‘voor de liefhebber-gehalte’, maar ja, is dat ook niet precies waar de VPRO voor staat?

De tentoonstelling is in feite de ruimtelijke vertaling van het boek *VPRO gids covers, een kleine geschiedenis van de vpro-vormgeving aan de hand van enige honderden gidsomslagen van 1926 tot nu*, dat de omroep voor de jubilerende gelegenheid heeft uitgebracht. Het lijvige boek is beknopt en fris vertaald in een kleine, overzichtelijke en kleurrijke expositie.

Ontwerpbureau Trapped in Suburbia haarteerde er de huidige VPRO-gids covers, een kleine geschiedenis van de vpro-vormgeving aan de hand van enige honderden gidsomslagen van 1926 tot nu, dat de omroep voor de jubilerende gelegenheid heeft uitgebracht. Het lijvige boek is beknopt en fris vertaald in een kleine, overzichtelijke en kleurrijke expositie.

Beeldtaal, daar draait het om. Het overzicht van VPRO-logo's door de 85 jaar heen, in één oogopslag gepresenteerd, laat al zien dat de omroep veel van uiterlijk is veranderd, aangepast aan tijdsgeest en mode.

Joost Bakker, 2010-4

neuzen, geborduurd bloot, en reclameleeuw Loeki aan het kruis. 'VPRO-icone' als Theo en Thea, Wim T. Schippers (Ronflonflon), Koot en Bic en Arjan Ederveen zijn meermalen op de gids geportretteerd. En de politiek is een terugkerend onderwerp, van gemeenteraadverkiezingen tot kruisraketten en omroepstrijd.

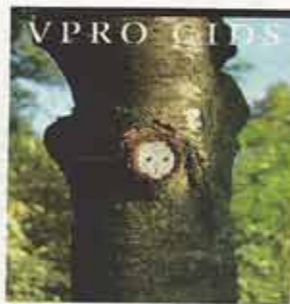
De beste categorie is toch nog altijd wel die gids die niet op een gids lijkt. In het boek wordt daar meer over uitgeweid. Zoals de gids waarbij de vakenvullers in de supermarkt zich vergisten ('we hebben geen gids ontvangen, enkel stapels van het blad *Film Twee*'). De gids die abonnees weggevoelden met het oud papier omdat ze dachten dat het reclamefolder was. Of de gids die zoekraakte tussen de bladmuziek. Nog meer vermommingen als Engelse tabloids, bijlage van *Vrij Nederland*, *Hirwek*, of *Gouden Boekje*.

Toch blijft je bij de tentoonstelling in Breda met een vraag zitten. Hoe het toch komt dat in alle verscheidenheid en ondanks die ongebreidelde vrijheid de covers toch zo'n sterk overeenkomstige beeldtaal hebben, zo'n eenvormige dwarshed. In het boek wordt deze vraag beantwoord.

De productie van gidsomslagen verloopt namelijk al jaren volgens eenzelfde stramen, ongeacht wie er de leiding heeft. Vanaf 2008 is dat Beate Wegloop, die dezelfde werkwijze hanteert als haar voorloper Gitma

van der Putten. Een werkwijze die, zoals beschreven, duidelijk maakt waar de ideeën vandaan komen. „Eens per week komen beeldredacteur, art director en hoofdredacteur samen om de inhoud van de gidsen van de komende weken door te nemen. Gezamenlijk bepalen zij wat het meest geschikte coveronderwerp is, hoe ze dat onderwerp verbeeld willen zien en wie dat zou kunnen maken.”

Ook de schetsfase erna gebeurt in overleg. Onbegrensde vrijheid, het blijkt toch redelijk ingekaderd. Wat het oplevert is een rijke historie van veel mooie namen, die de ideeën uit-

Sander Plug, 2006-43

Moker Ontwerp, 2011-8

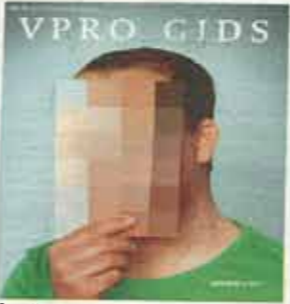
werken van een beperkt aantal mensen, met een op den duur herkenbare gedachte wereld.

De achterkant van de gids, overigens, blijft buiten beschouwing. Achterwerk is al jaren voor hele volkstammen VPRO-tieners het speeltoestel. Hun vraagraad- en ingezonden brievenrubriek. Maar daar is in 2008 al een heel boek aan gewijd.

Mist er dan nog iets? Misschien de animaties. De VPRO was een van de eerste omroepen die de omroepster vaarwel zeiden en de tijd tussen twee programma's opvulden met grafische filmpjes waarin het logo de hoofdrôle speelde. Bijvoorbeeld van Max Kisman – een echte VPRO-naam en er voor bekroond met de H.N. Werkmanprijs – die onderbelicht blijft op dit feestje. Misschien een onderwerp voor de 90ste verjaardagsviering?

TENTOONSTELLING
Omslag! 85 jaar VPRO Gids
Graphic Design Museum Breda, t/m 28 augustus
•••••

Piet Schreuders, Beate Wegloop (samenst.)
Vpro gids covers
uitgegeven door de VPRO
€ 24,95.

Studio Jons, 2010-21

Loeki aan 't kruis

vormgevers en typografen

Eminem en Royce da 5'9" zijn weer vrienden

CD HIPHOP
Bad Meets Evil: Hell The Sequel
•••••

Eind jaren negentig leek Royce da 5'9" zijn oude rap-partner op zijn succespad te volgen. Ze namen als Bad Meets Evil een EP op; Royce rapte op Eminem's *The Marshall Mathers LP* en schreef voor Dr. Dre's 2001. Maar na een zakelijk geschil gingen de twee uit elkaar. Eminem maakte met Shady Records andere acts groot (D12, 50 Cent); de cd's van Royce doberden in de ondergrond.

De relatie is gerepareerd. Op deze EP rappen de twee fel en hongrig

alsof het weer midden jaren negentig is en ze samen in een kelder staan. De twee liefhebbers troeven elkaar af met harde grappen, bizarre verhalen en ingenieuze rijmpatronen. De stadionpophit 'Lighters' met Bruno Mars is een uit de toon vallend rustpunt.

De watervlugge woordenstromen overheersen op *Hell The Sequel*. In 'Living Proof' spelen de twee heerlijk achteloos met dimensies in ritme en rijm. In 'I'm On Everything' zijn hun raps speels, springerig en vol drugsreferenties. En in 'The Reunion' is Eminem terug als white-trashkarikatuur Slim Shady die giftig zijn vrouwen abekt. Ook in herhaling: de saaiere refreinen en het orkestrale effectbejaag.

SAUL VAN STAPELE

Fabelachtige opera in de tuin van het paleis

OPERA
Orfeo ed Euridice
Van C.W. van Gluck. Door De Utrechtse Speel- en Concerto A'dam o.l.v. Holte Pruik-

ma. Paleis Soestdijk. T/m 23/7.
•••••

Paleis Soestdijk functioneert bijna twee maanden als een Nationaal Historisch Opera Museum. In Glucks *Orfeo ed Euridice* verbindt regisseur Jos Thie de eeuwige Griekse mythe met het Nederlandse recente verleden en het heden. Als Orfeus' bruid Euridice sterft, komt uit het paleis Amor te hulp. Het is koningin Juliana, de liefdevolle moederlijke goedheid zelf, een rol van sopraan Ilse van de Kastelen, met vlinderdril, wordt op de tandem teruggebracht door prins Bernhard.

KASPER JANSEN

Moorden oplossen in het LA van de jaren veertig

GAME
L.A. Noire
Van Team Bondi, Rockstar. Voor Xbox 360, PlayStation 3
•••••

De makers van *L.A. Noire* hebben een stad nagebouwd met daarin talloze auto's, mensen, replica's van oude geweren – en doen er vervolgens weinig tot niets mee. In plaats daarvan blijkt alles te draaien om verhaal en dialoog. Mislidend wellicht. Een probleem? Alleen maar.

Ex-marinier en rechtschapen rechtshandhaver Cole Phelps werkt zich omhoog binnen het justitiële apparaat van Los Angeles in de jaren veertig. Voortbewegend in een milieu dat cynisch of corrupt of beide is, probeert hij het juiste te doen. Ster van de show: gezichtsanimaties. Elke

spiertrekking, frons en flauwe glimlach is zichtbaar en draagt bij aan de geloofwaardigheid. Achter die prachtige techniek gaan goede stemacteurs schuil en daarachter weer goede scenario- en dialoogschrijvers. Het spel dat *L.A. Noire* even leuk te worden, een *Grand Theft Auto*-kloon, wordt geen moment gemist.

ROGIER KAHLMANN

camera die je mooier maakt

Lelijke wallen, gele tanden of doffe ogen. Soms is het behoorlijk schrijven als je jezelf terugziet op een foto. Panasonic heeft een nieuw fototoestel waardoor het lijkt alsof je wel perfect bent. En je kan zelfs make-up aanbrengen op het portret, die je in het echt helemaal nooit gedragen hebt.

Wit je tanden, maak je ogen groter en je huid egaler met de Lumix FX77 van Panasonic. Kijk op www.panasonic.nl

Advertentie

WIN VIP PASJES VOOR JOU + 4 VRIENDEN

ROCK WERCHTER 2011 30 JUNIE 3 JULY

SPEEL MEE OP JUPILER.NL EN MAAK KANS
Voor actiefvoorwaarden zie website

Geen 16? Geen druppel!

Jupiler.

MANNEN WETEN WAAROM

De cover van de eeuw

• Het boek *VPRO Gids Covers* bevat een overzicht van 300 covers uit 85 jaar omslagontwerpen.

• Maar de VPRO wil weten wat de allerbeste is en heeft de **verkiezing van de Cover van de Eeuw** uitgeschreven.

• Op de site van de VPRO mag je één keer kiezen en één stem uitbrengen. Dat kan anoniem, maar niet als je kans wilt maken op een van de tien replica's van je favoriet op posterformaat

• Stemmen op de beste cover kan tot 1 juli, de uitslag volgt half juli. <http://weblogs.vpro.nl/gidscovers>

Max Kisman, 1996-43

Vijselaar en Sixma, 2006-22

Otto Treumann, 1967-49

Piet Schreuders, 2002-39

Jaap Drupsteen, 1981-11

Peter van Straaten, 1980-41

Hans de Cocq, 1974-07

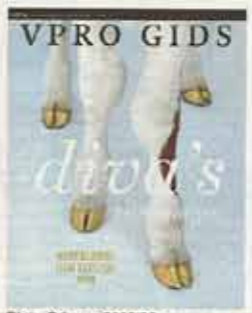
Joop Smit, 1993-48

Pieter Brattinga, 1956-48

FliepWestendorp, 1956-48

Diana Scherer, 2009-38